

LBRIS

We know
books

FILE DE
 PATERIC
PĂRINTELE
PROCLU

Volumul al III-lea

*Carte tipărită
cu binecuvântarea
Înaltpreasfințitului Părinte*

*Calinic
Arhiepiscop al
Sucevei și Rădăușilor*

2024

Cuvânt înainte

12 *PS Damaschin Dorneanul*

Îl simțim tot mai aproape,
tot mai grabnic ascultător

Viața părintelui Proclu

18 *Cristian Curte*

Părintele Proclu – sihastrul
de la marginea lumii

Partea întâi

Mărturii

34 *Oana-Maria Smoc*

Fratele lui Moș Crăciun

53 *Stavrofora Elena Simionovici*

Lumina Pustnicului

58 *Andrei Mănăilă*

I-am simțit prezența

63 *Stavrofora Gabriela
Platon*

Părintele Proclu, bucuria
noastră

66 *Aspazia Șcheuleac Popa*

Când plecam de la el,
parcă zburam

70 *Aurora Vasnischi*

Ai venit la bunicul?

73 *Bogdan Albu*

Să vă dea Măicuța Domnului
răsplată de apostoli!

76 *Monah Pimen Vlad*

Dacă nu o să plâng aici, o să
plâng dincolo!

78 *Olga Ioniță*

Eu nu te iubesc, eu te trăiesc

82 Ierodiacon M.

Dacă Dumnezeu mi-ar lua crucea,
mi-ar lua viața

85 Teodora și Georgiana Semenov

Pe toți să-i vedem mai buni ca noi

86 Maica M.

Părintele era un bun sfătuitor

87 Viorel Hogaș

Sfântul Maslu! Sfântul Maslu!

90 Maria C.

Voiam să nu se mai termine rugăciunea

92 Maria Trăistariu

Părintele Proclu în amintiri

112 Silvia Trăistariu

Părinte, mai aveți cruciulițe?

115 Marian Apoștoaie

Lanțul buclucaș

116 Mihaela Mihordea

A turnat din belșug nădejde în inima
mea

120 O credincioasă

Părintele știa de ce stări urma
să fiu încercată...

127 Monah A.

Noi aici avem o comoară

132 Adriana Coca

Părintele știe tot

134 Un român

Părinții noștri de suflet

136 Brândușa I.

O cursă contracronometru

137 Lucian și Alexandra Liubera

Astăzi avem trei băieți

138 Voina și Sorin Bâlbă

Voia să miroasă a „părintele”

141 Ecaterina T.

Acesta era părintele Proclu: Mare,
Mare cu „M” mare

146 *Daria Florescu*

A fost un mare rugător pentru
oameni

149 *Preot Mihai Cozariu*

Țâneți-vă di el!

152 *Lena Câmpan*

Cât de bun este părintele!

162 *Viorel Ștefan*

Dumnezeu, cui vrea,

îi arată că moartea nu există!

Partea a doua

Interviuri despre părintele

Proclu

176 *Monah R.*

Îmi este de ajuns doar să-l văd

179 *Preot Mihail Apetroaie*

Îți spunea ceea ce tu aveai nevoie

184 *Octaviana Macrinaș*

Să gonim după succes duhovnicesc

We know
books

189 *Protosinghel Paisie Furdui*

Te sfătuia prin pilda vieții sale

196 *Arhimandrit Nețtarie
Clinci*

După un an să veniți cu Maria
la mine!

*Interviuri cu părintele
Proclu*

206 *Stavrofora Justina*

Acele bucurii sunt mai presus de
vedenie

216 *Preot Crăciun Oprea*

Dumnezeu atâta ține pământul,
cât vor fi oameni sfinți¹⁰

227 *Ieroschimonah Simeon
Zaharia*

Dorul de Dumnezeu este lucru
mare!

Învățătura părintelui Proclu

236 Dacă Îl ai pe Dumnezeu, ai totul

255 Cea mai bună nevoie

266 Atunci Duhul Sfânt Se va atinge de inima ta

Colofon

Mărunt, cu o inimă uriașă, care era în stare să poarte omenirea toată și să plângă pentru ea la rugăciune. Chipul, înconjurat de o barbă leonină, dăltuit din naștere să poarte ochii albaștri în care sfințenia lui se reflecta ca cerul în apa unui lac. Nu l-am întâlnit niciodată, dar aş îndrăzni să spun că l-am cunoscut, prin scrieri sau prin cuvintele celor care i-au călcat pragul chiliei. Luna aceasta se plinesc șapte ani de când a plecat spre Împărățiile Luminii, iar rândurile de mai jos sunt un soi de exercițiu de admirație în care am strecurat și un fir de rugăciune. Pentru că părintele Proclu Nicău va fi, așa nădăjduiesc, așezat în rândul sfinților români din calendarul ortodox. Deocamdată e la loc de cinste în sinaxarul inimilor celor care l-au întâlnit, nu puțini, sau al celor care-l iubesc fără să-l fi văzut, cei din urmă fiind mai mulți decât cei dintâi.

Copilul care iubea pustnicii

Părintele Proclu Nicău a venit pe lume pe 13 noiembrie 1928 în satul Mitocu Bălan de la poalele Munților Stânișoarei, într-un ținut îmbrățișat de mănăstiri și de sfinți, mulți neștiuți până astăzi. Văratec, Agapia, Neamț, Sihla, Sihăstria, Secu n-au fost pentru el doar niște nume înșirate pe o hartă sau pomenite, când și când, de un creștin evlavios. Obștile acestea călugărești, vechi de sute de ani, erau chiar în inima satului în care părintele a crescut. Din aceste obști urcau în munții din apropiere călugării și călugărițele care doreau să sihăstrească, ducând o

LIBRIS | We know books

viață liniștită, purtată în rugăciune necurmată. Părintele Proclu i-a cunoscut de mic și, avea să spună mai târziu, că a dorit încă din copilărie să le calce pe urme.

A crescut într-o familie numeroasă, cu unsprezece copii, patru băieți și șapte fete și a avut de îndurat multe lipsuri. Când avea doar doisprezece ani, tatăl său, Ioan, a trecut la Domnul. Familia își pierdea astfel nu doar două brațe tari, care îi aduceau pe masă pâinea cea de toate zilele, ci și un stâlp care îi rezema pe toți de cer – tatăl se spovedea adesea la părintele Ioanichie Moroi, starețul cu viață sfântă al Mănăstirii Sihăstria și își atârna astfel de rugăciune toate grijile familiei. Pe piatra tare pe care tatăl i-a așezat-o la temelia vieții, părintele Proclu și-a clădit destinul. Ar fi vrut să plece cu totul în munți, să trăiască în singurătate, rugându-se neîncetat. Viața de sihastru, doar el și Dumnezeu. Dar pustnicii pe care-i cunoscuse l-au sfătuit să înceapă mai întâi cu viața într-o mănăstire de obște, măcar trei-patru ani, „că acolo înveți școală duhovnicească, acolo înveți a ierta”. I-a ascultat și, la douăzeci de ani, a plecat la Sihăstria. Cercul deschis de tatăl său, care se spovedise la starețul Ioanichie Moroi, se închidea cu el.

Novicele care râdea de el însuși

Râdeau de el. Asta își va aminti ani mai târziu, când le va povesti călugărilor care veneau să îi ceară sfatul cum poate dobândi un om smerenia. La început, glumele făcute de ceilalți frați pe seama sa l-au iritat. A mers însă la duhovnicul lui și i-a spus, iar acesta i-a dat un sfat care l-a marcat pentru tot restul vieții: „Dacă ei râd de tine, râzi și tu cu ei, dar tot de tine!” Pe ceilalți novici atitudinea aceasta a părintelui Proclu

LIBRIS | We know books

i-a dezarmat. „Dacă eu mă mâniam, ei mai tare se agitau. Dar dacă am început să râd cu ei de mine, am ieșit cu bine. Așa poți să birui duhul slavei deșarte, fără să te lași biruit de răutate.” A fost prima piatră pe care a pus-o părintele Proclu la temelia călugăriei sale. Și, într-un fel, în acest mic sâmbure, poți vedea sfântul care va deveni la sfârșitul vieții. Un om care se ia în răs pe sine e un om care poate să rabde și apoi să și ierte. Ani mai târziu, părintele Proclu avea să-și amintească de anii cât a sporit ca novice în mănăstire. „Cel mai mult am sporit când am făcut o cugetare și am zis așa: preoții îi socoteam ca pe Sfinții Apostoli, pe stareț ca pe Hristos și pe toți ceilalți ca ucenici ai Sfinților Apostoli. Și așa bucurie aveam, că-mi venea în gând să le sărut și tălpile, și picioarele tuturor părinților.” Părintele Cleopa, care pe atunci conducea Mănăstirea Sihăstria a văzut diamantul neșlefuit din sufletul tânărului neofit. Când în anul 1948 i s-a încredințat conducerea Mănăstirii Slatina, pentru a ridica acolo o obște model, părintele Cleopa l-a luat cu el. Avea doar un an de mănăstire și toată viața înaintea. „Când intri la mănăstire”, avea să spună părintele Proclu, „ești ca o cărămidă cu colțuri, iar prin mănăstire încep a se roade colțurile. Când te ocărește cineva, dar nu te-ai mâniat, înseamnă că s-au mai ros din colțuri. Atunci vine călugărul la o pace duhovnicească, atunci când s-au ros toate colțurile. Atunci nu te mai tulburi și nu mai dorești veacul acesta.”

O mănăstire a mănăstirilor

Patriarhul Iustinian și părintele Cleopa au vrut ca Slatina să fie un model pentru monahismul moldav, în particular și pentru cel românesc, în general. Mari oameni ai Bisericii au ucenicit aici pe

lângă părintele Cleopa – Paisie Olaru, Daniil Sandu Tudor, Arsenie Papacioc, Petroniu Tănase, Antonie Plămădeală, Andrei Scrima – au trecut, toți, la un anumit moment din viață, pe la Slatina. În afara mănăstirii vremurile erau tulburi, dar înăuntru domneau pacea și dragostea. „Puteai să ai o mie de călugări ca cei de la Slatina, te simțeai cu ei ca și cum ar fi fost unul singur”, avea să spună peste ani părintele Proclu despre iubirea care domnea între monahii strânși în jurul părintelui Cleopa. Iar între ei, părintele Proclu strălucea. Duhovnicul și starețul său, părintele Cleopa, avea să scrie în recomandarea pentru călugărie, că era „cel mai duhovnicesc dintre frații Sfintei Mănăstiri, foarte ascultător, râvnitor și harnic, un exemplu de smerenie și ascultare”. Pe 17 noiembrie 1951 fratele Gheorghe Nicău era tuns în monahism, primind numele Proclu, la Mănăstirea Slatina de Mitropolitul Sebastian al Moldovei. Nu va avea prea mult timp să se bucure în liniște de călugărie, pentru că politrucii de la București urziseră un plan pentru „armata în negru a Patriarhului Iustinian”, cum îi numeau ei pe călugări. Pe părintele Cleopa l-au arestat și chinuit, astfel că, după eliberare, a fost silit să se retragă în munți pentru doi ani. Va reveni în 1954. Cinci ani mai târziu, Mănăstirea Slatina era lovită de celebrul decret antimonahal 410. Obștea va fi risipită, iar unii dintre monahi vor ajunge în închisori. Părintele Proclu a trecut prin toate aceste încercări ca tânăr călugăr. Știa că autoritățile comuniste pot închide mănăstirile, dar nu și cerul. Spre cer va căuta, plecând în munți să se sihăstrească. Dorul copilăriei se împlinea. La început a pustnicit doar în perioadele când și părintele Cleopa a făcut-o, cu binecuvântarea acestuia. Stătea un timp, apoi revenea în obște. Când dorul după pacea rugăciunii neîncetate l-a biruit, nu a mai revenit în obște, pierzându-se cu totul în codrii Neamțului. „Iubeam foarte

LIBRIS | *Libris*
mult liniștea, singurătatea, pădurea. Mi-era drag să merg pe munți, să mă rog singur, să urmez calea pustnicilor.”

Singur

E noapte, e iarnă, omățul e așezat demult și temeinic. Nicio șoaptă nu răzbate în bordeiul pe care părintele Proclu și l-a săpat în munții din preajma Mănăstirii Sihla. E cu desăvârșire singur, doar el și Dumnezeu, așa cum a visat dintotdeauna. Nu-l știe nimeni unde e și ce face, doar părintele Cleopa, duhovnicul lui de la Sihăstria, pe care-l vede când și când, pentru sfat și spovadă. Pravila dată de părintele Cleopa era să se roage neîncetat, de când deschidea ochii dimineața și până când ațipea, mult după miezul nopții. Tot timpul mintea trebuia să stea ațintită în Dumnezeu. Când obosea, făcea metanii sau citea puțin din Pateric. Adesea, în toiul nopții, ca acum, de pildă, când iarna astupă orice murmur al pădurii, simțea că nu mai poate. Că mintea i se risipește ca fumul, ispitiță de demon să se aștearnă pe pământ. Așa că își lua un toiag, câteva chibrituri, *Psaltirea* în straiță și pleca în adâncul codrilor. La lumina lunii, pe nesfârșitul alb al zăpezilor din munții Sihlei, putea să se scufunde, din nou, în *Rugăciunea lui Iisus*. Îl ajuta mersul pe jos noaptea, fără nicio țintă, doar să bată cărările neumbrate, vecin al fiarelor, uitat cu desăvârșire de oameni. Când obosea, se rezema de o buturugă, făcea un mic foc la piciorul bradului și ațipea puțin. Se trezea întremat și, adesea, rugăciunea continua de la sine, semnal prevestitor al coborârii ei în inimă. „Așa colindam zile și nopți în șir, prin păduri neumbrate decât de cerbi și de căprioare. Apoi mă întorceam la bordeiul meu.” Uneori, foamea îl chinuia aprig

și atunci își spunea: „Voi mânca, dar nu chiar acum. Să citesc oleacă la Psaltire, să zic o rugăciune, cât de mică.” Și, lucrând rugăciunea, foamea apunea, ca și celelalte nevoi ale trupului. „Când slăbeam, muiam un posmag în apă și mă întăream.” Nevoința aceasta aspră, izvorâtă din cel mai fierbinte dor după Hristos, un dor mai rar de găsit chiar și printre călugări, însoțită cu învecinarea și contemplarea zidirii lui Dumnezeu, i-a curățit inima de patimi, iar în adâncul ei a ajuns să întrevadă lumina harului. Încet, așa cum vedea că se topesc zăpezile la soarele primăverii, Duhul Sfânt a ajuns să-i umple rugăciunile.

Lumina din inimă

Era într-una din încheștările lui zilnice cu gândurile necurate aduse de demoni. Spunea *Rugăciunea lui Iisus*, merindea cea de toate zilele a sufletului lui, dar nu biruia, capul începuse să îl doară, așa că a alergat cu gândul la Preacurata. Și atunci, din îndârjirea cu care lupta cu gândul rău, a văzut aieva deasupra lui un voal alb și a auzit un glas, glasul Măicuței: „Bun lucru ceri, dar să știi că tu însuți îi atragi pe diavoli asupra ta prin păcatele tale.” Și de la glasul acesta, avea să îi mărturisească părintelui Răzvan Ionescu de la Paris, liniștea s-a coborât în sufletul lui și luni de zile a petrecut apoi în ea, netulburat de ispite. „Dumnezeu dă bucuriile acestea duhovnicești mai ales în timpul nopții. Atunci e o liniște minunată și atunci Duhul Sfânt îți aduce umilință, smerenie, dacă păzești mintea de la a gândi la acestea pământești. Sunt unele dăți, când simți cum Duhul Sfânt îți adună mintea din împrăștiere și ți-o duce în inimă și acolo zici *Rugăciunea lui Iisus*. Și atunci ai o adâncă smerenie, iar Duhul Sfânt îți poate lua